

บทนำ

นครหลวงกรุงเทพธนบุรี กำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว จากความเป็น
กรุงเทพพระมหานคร ซึ่งอยู่คนละภาคฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา กับธนบุรี มาเป็นนครหลวง
(ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นกรุงเทพมหานคร) ซึ่งรวมเอากรุงเทพฯ และธนบุรี เข้าไว้ด้วยกัน
ความโน้มเอียงของการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร คงมีเคลื่อนสู่คลองตรงที่รวมกรุงเทพฯ
เข้ากับธนบุรี วันหนึ่งข้างหน้ากรุงเทพมหานคร จะประกอบไปด้วย กรุงเทพฯ ธนบุรี
สมุทรปราการ และนนทบุรี

เมื่อถึงระยะนั้นก็คงจะมีพระราชบัญญัติผังเมืองนครหลวงขึ้นแล้ว กฎหมายฉบับ
นั้นคงระบุให้เห็นแน่ชัดว่า นครหลวงอันโอเอศของประเทศไทย โคจรให้มีการแข่งอาณาเขต
ต่าง ๆ เช่น บริเวณที่เป็นห้างร้าน การค้า และชุมนุมชนหนาแน่น บริเวณที่เป็นที่ทำการของ
รัฐ บริเวณที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก หนาแน่นปานกลาง และไม่หนาแน่น นอกจากนั้น จะมี
บริเวณที่กันไว้สำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ บริเวณเพื่อการอุตสาหกรรม

ถนนสายใหญ่ที่ขออนกันเป็นวง จะผ่านบริเวณต่าง ๆ เพื่อ ทิศคมนาคมใน
บริเวณเหล่านั้นสะดวกทั่วถึง และรวดเร็ว มีลำน้ำเจ้าพระยา และลำคลองต่าง ๆ เป็น
สายโลหิตที่ใหญ่ที่หล่อเลี้ยงให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ขึ้นแก่แผ่นดินของนครหลวง โดยทั่วไป
ลำน้ำเจ้าพระยา เมเป็นเพียงเส้นทางสัญจรทางน้ำขนาดใหญ่ ที่เรือแพขนานยนต์ ชนเอาพืช
ผลอันอุดมจากภาคต่าง ๆ มาสู่โรงงานอุตสาหกรรมใหญ่ย่อย และขนส่งสู่เรือสินค้าขนาดใหญ่
ออกไปจำหน่ายยังดินแดนอันไกลแสนไกล แต่ลำน้ำเจ้าพระยาจะเป็นทางระบายน้ำเข้าและ
ออกที่สำคัญ สำหรับกรุงเทพมหานคร ของประเทศไทย

เวลานั้น พลเมืองของกรุงเทพมหานคร ก็จะมีมากขึ้นจนอาจนับได้ถึง
6,300,000 คน พลเมืองของนครหลวงเหล่านี้ย่อมมีอาชีพและความเป็นอยู่แตกต่างกันไป
ที่เป็นพ่อค้า ช่างราชการ ก็มี ที่เป็นแม่บ้าน เป็นนักเรียนก็มี ที่เป็นนักอุตสาหกรรม และผู้ใช้
แรงงานปฏิบัติอยู่ตามโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ก็มี ผู้คนเป็นจำนวนมากของกรุงเทพฯ
นคร ไม่เพียงแต่จะต้องมีแหล่งประกอบอาชีพเท่านั้น หากแต่ยังคงต้องมี แหล่งกลางเนการซื้อ

หาจับจ่ายเครื่องอุปโภค บริโภค ที่มีความจำเป็นสำหรับชีวิตและขอหาความบันเทิงต่าง ๆ
ในรูปและลักษณะที่แตกต่างกันไป

ควยข้อมูลและแนวโน้มที่ปรากฏในขณะนี้ และกำลังจะเกิดขึ้นในวันข้างหน้า
เมื่อศึกษอบเขตของจังหวัดทั้งสี่เขารวมไว้เป็นอาณาบริเวณเดียวกัน ก็เห็นว่าบริเวณที่
ว่างระหว่างถนนที่ตัดจากปากซอยอโศกยามถนนเพชรบุรีตัดใหม่ไปออกดินแดงนั้น มีลักษณะ
เกือบจะเป็นศูนย์กลางของกรุงเทพมหานครที่จะเกิดขึ้นใหม่หรืออีกนัยหนึ่งเป็นประตู เชื่อม
ระหว่างเมืองเก่าและเมืองใหม่ โดยการพิจารณาจากเส้นทางคมนาคมต่าง ๆ ตาม
โครงการที่จะสร้างเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2518 - 2530 (จากผังนครหลวงบริบทใหม่
ของสำนักงานเมืองกรุงเทพมหานคร)

ไม่เป็นเรื่องน่าประหลาดอะไรต่อไปอีก เมื่อปรากฏในข้อเท็จจริงว่า ศูนย์
กลางกรุงเทพมหานคร ซึ่งแต่เดิมมาเคยแออัดคับคั่งทั้งการชื้อขายกันอยู่ในย่าน วังบูรพา
พาหุรัด ล่าพิง ถนนเยาวราชและราชวงศ์ และเจริญกรุง กำลังเปลี่ยนแปลงมาหาศูนย์
ใหม่ของกรุงเทพมหานคร ย่านเก่าที่เคยแน่นเบียดผู้คนแต่ก่อนมา แม้ยังมีผู้คนหนา
แน่นอยู่แต่ก็เกิดปัญหาต่าง ๆ ที่ติดคามกันมาไม่รู้จักสิ้น เช่นความจำเป็นทางการจราจรทำ
ให้ต้องจำกัดเส้นทางให้สัญจรด้วยถนนทางเดียวหรือวันเวย์ การจอดรถเต็มเบียดความยาก
ลำบาก การขนส่งวัตถุหรือสินค้าเขาไปจำหน่ายทำได้ในเวลาจำกัด ขณะเดียวกันที่อยู่
อาศัยของผู้มีพลังซื้อสูงก็ทยอยห่างออกไปเรื่อย ๆ

เค็มที่เคี้ยว เราจะเห็นลักษณะความเป็นอยู่ของคนในนครหลวงว่า ผู้มีฐานะ
ก็มีกำลังซื้อสูง มีที่พักอาศัยอยู่ในย่าน ถนนพญาไท รongเมือง สีพระยา สุรวงศ์ สีลม สาทร
แต่แล้วย่านธุรกิจการค้าก็ขยายตัวออกมาอมเขาพื้นที่ในถนนดังกล่าว เป็นย่านจอแจแออัดไป
ด้วยผู้คนในชั่วโมงของการทำงาน ผู้ที่เคยอยู่อาศัยในย่านต่าง ๆ เหล่านั้น เมื่อเกิดความ
รำคาญด้วยเสียงและความไม่สะดวกในการอยู่อาศัยด้วยความสงบ และเมื่อได้รับการเสนอ
ราคาจากแรงซื้อของหน่วยธุรกิจการค้า เป็นมูลค่าอันควรพึงพอใจ ท่านเหล่านั้นและครอบครัว
ก็พากันทยอยออกจากเขตที่เคยเป็นที่อยู่อาศัย ไปอยู่ให้ห่างไกลออกไปตามลำดับ

ควยลักษณะที่เกิดขึ้นเช่นนี้ ศูนย์กลางของกรุงเทพมหานคร จึงเปลี่ยนจากจุด

เคิมมาหาที่ใหม่ พ่อค้าต่าง ๆ เริ่มมองเห็นว่า การขายสินค้าต่าง ๆ ของคน ในที่ศูนย์การค้า
คานะงใหม่ ขายไครวคเร็ว ขายไครมากกว่าที่เคยขายใน บางลำพู และพาหุรัด และที่อื่น ๆ
ซึ่งเป็นย่านเก่าแก่ พ่อค้า นาฬิกา บากก แวนคา เริ่มชักชวนกันหนีออกจากย่านแออัดของ
ถนนเยาวราช มาตั้ง ประตูน้ำอย่างเป็นทางการเป็นกลุ่มก้อน ขณะเดียวกัน พ่อค้า เพชรทอง ก็เริ่มมอง
หาบ้านอันเหมาะสม ที่จะหนีออกจากหัวเมืองและบ้านหม้อ

ในปัจจุบัน ใครต่อใครพากันมองหาทำเลที่ทอดยาวระหว่างหัวถนนสีลม ถนน
เจริญกรุงเลยมาจนถึงราชประสงค์ ราชปรารภ ศูนย์กลางของกรุงเทพมหานคร

ในอนาคต ศูนย์การค้าของกรุงเทพมหานครใหม่ ๆ บ่อเกิดขึ้น ในลักษณะ
เดียวกับที่กล่าวมาแล้ว เป็นวิวัฒนาการของธรรมชาติเมืองที่เพิ่มขึ้น จะโดยการขยายตัวตาม
ธรรมชาติ หรือโดยการอพยพของผู้นคนจากหัวเมืองเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ก็ตามความ
แออัดต่าง ๆ ทำให้ผู้คนต้องอพยพออกไปอยู่ตามชานเมือง ทำให้เมืองขยายตัวออกไปเรื่อยๆ
ไม่มีที่สิ้นสุด